

ΝΙΚΟΣ ΚΑΖΑΝΤΖΑΚΗΣ

ΖΟΡΜΠΑΣ

Πράσινη πέτρα ωραιότητας

Σοφούρ

διόπτρα

*Στη μικρή μου Μιράντα, που δεν έφτασαν
όλα τα μαγικά του Πρόσπερο για να την πείσουν*

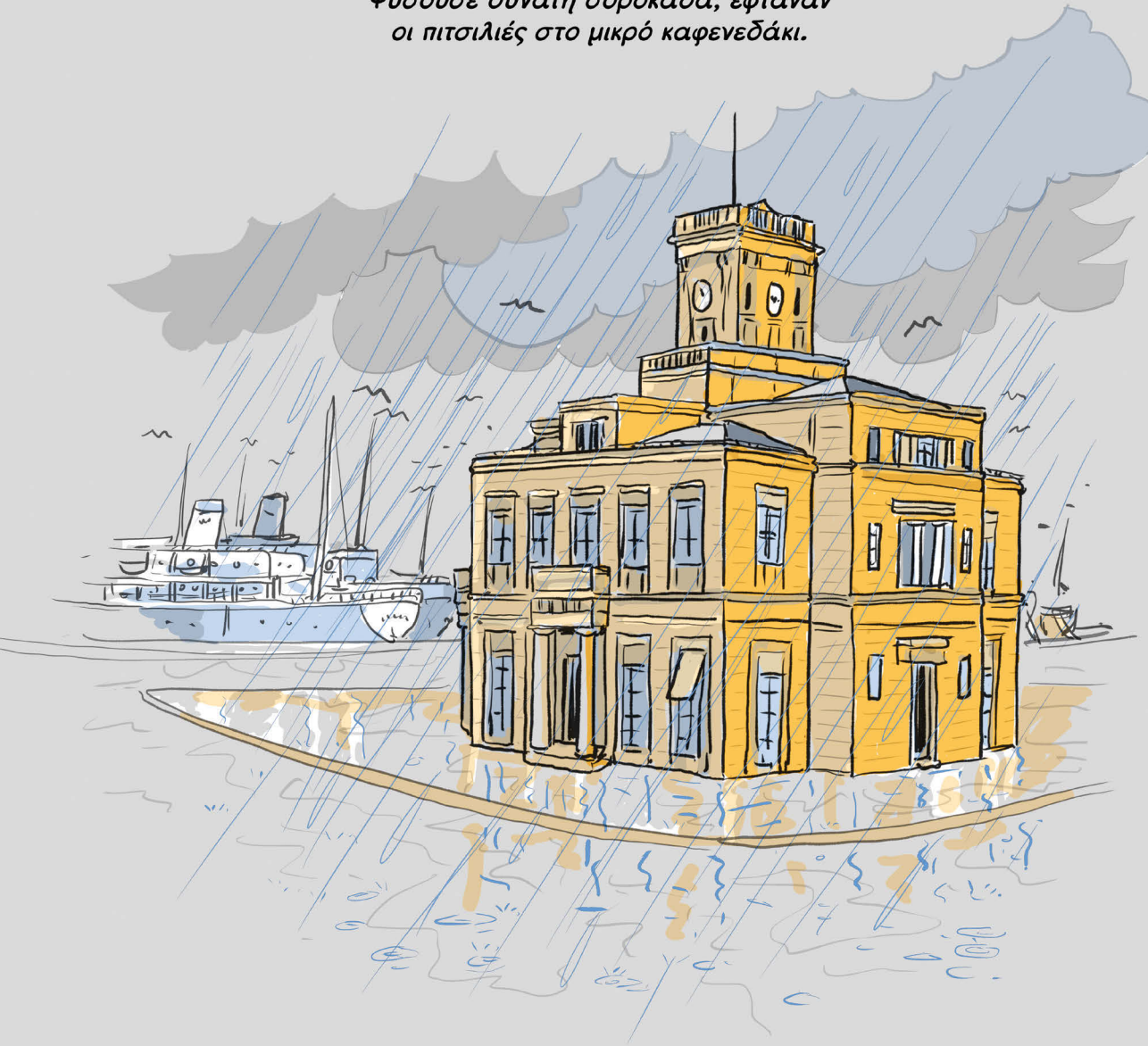

Τον πρωτογνώρισα
στον Πειραιά.

Είχα κατέβει στο λιμάνι να πάρω
το βαπόρι για την Κρήτη.

Κόντευε να ξημερώσει. Έβρεχε.

Φυσούσε δυνατή σοροκάδα, έφταναν
οι πιτσιλιές στο μικρό καφεενδάκι.

Τα ψάρια, παραζαλισμένα από τα χτυπήματα της φουρτούνας, περίμεναν τότε να γαληνέψει ο κόσμος απάνω.

οι ψαράδες, στριμωγμένοι στους καφενέδες, περίμεναν κι αυτοί τότε να πάψει η θεικιά ταραχή.

Να ξεφοβηθούν οι γλώσσες,
οι σκορπιοί, τα σελάκια,

ν' ανέβουν στο πρόσωπο
του νερού να τσιμπήσουν.

Ξημέρωνε.

Πέρα στις αφηλές κορυφές, ο αγέρας
πυκνοκατοικημένος από πνεύματα.

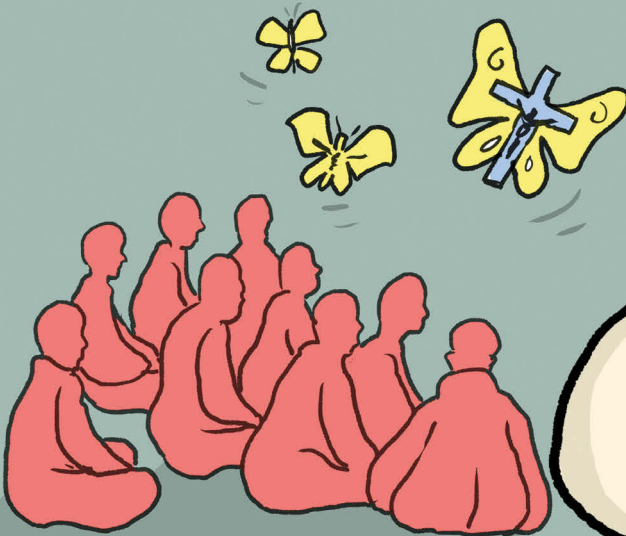
Κάθονται ήσυχα οι μαθητές. Αναπνέουν βαθιά,
ρυθμικά, με το απανωκόρμι γυμνό και δεν κρυώνουν.

ο μεγάλος ασκητής φωνάζει:

«Όποιος δεν έχει μέσα του
την πηγή της ευτυχίας, αλίμονό του!»

«Όποιος θέλει ν' αρέσει
στους άλλους, αλίμονό του!»

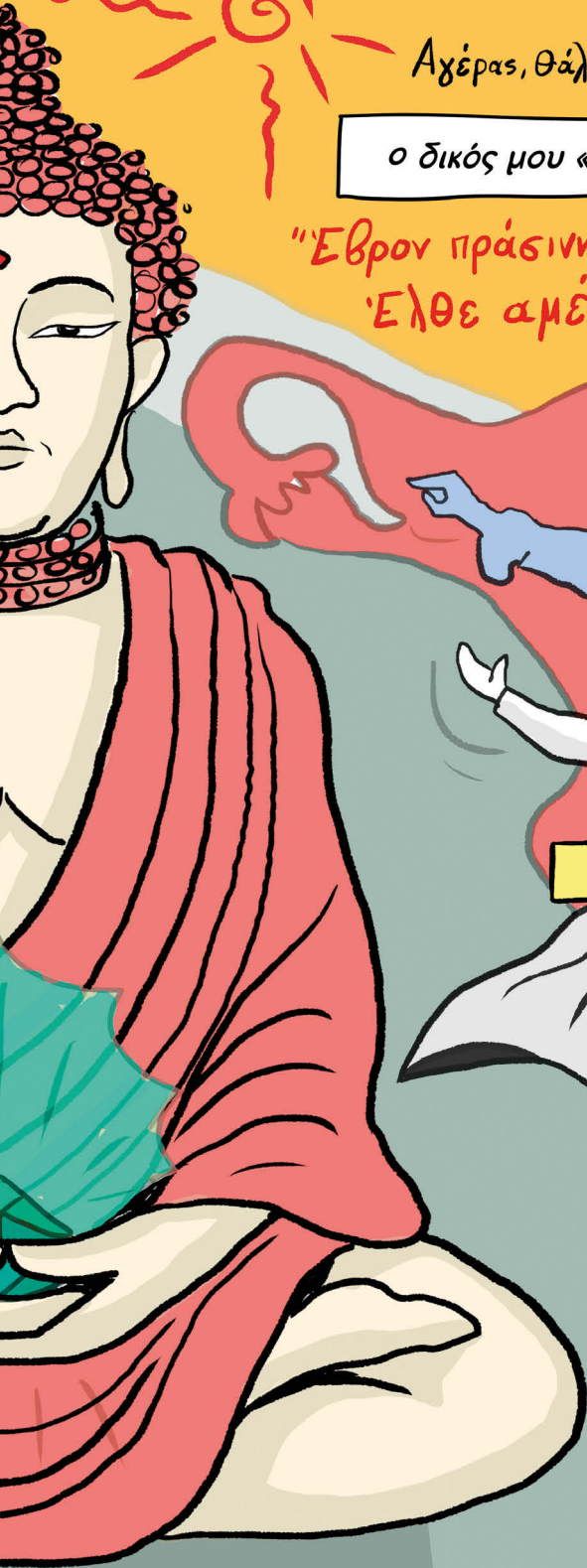
«Όποιος δε νιώθει πως η ζωή
ετούτη και η άλλη είναι ένα,
αλίμονό του!»

Αχέρας, θάλασσα, φωτιά, γυναίκα, ψωμί

ο δικός μου «γκουρού» μου φωνάζει:

"Έβρον πράσινην, πέτραν ωραιότατην.
Έλθε αμέσως".

Μια γενναία,
παράλογη πράξη.

Οι άγριοι της Αφρικής λατρεύουν
το φίδι, γιατί ολάκερό του το κορμί
αγγίζει το χώμα. Ξέρει
όλα τα μυστικά
της γης.

Τα ξέρει με

ολάκερος!

ακουμπά πατούδες κεφαλή στο χώμα.

φορά τα παντα. Δύσκολα να πέσει ένω γιατί ακουμπά πατούδες κεφαλή στο χώμα.

BIPAI!

ΤΗΝ ΚΟΙΛΙΑ ΤΟΥ, ΜΕ ΤΗΝ ΟΥΡΑ ΤΟΥ, ΜΕ Τ' ΑΧΑΜΝΑ ΤΟΥ, ΜΕ ΤΟ ΚΕΦΑΛΙ. Ο ΖΟΡΜΠΑΣ ΕΧΕΙ ΤΗΝ ΠΡΩΤΟΓΟΝΗ ΜΑΤΙΑ ΝΑ ΒΛΕΠΕΙ ΓΙΑ ΠΡΩΤΗ

Χορτί

Ο θάνατος χύνεται κάποτε στη
ζωή μας σα μυρωδιά που ζαλίζει.

Τότε, το μεσότοιχο ανάμεσα ζωής
και θανάτου γίνεται διάφανο
και βλέπεις τι γίνεται πίσω, κάτω
από τα χώματα.

Σε μια τέτοια αλαφρωμένη στιγμή,
πρόβαλε ο Ζορμπάς στον ύπνο μου.

Φοβήθηκα πως
ετούτο είναι σημάδι.

Πως κάπου στη γης,
τις μέρες εκείνες ψυχομαχούσε
ο Ζορμπάς.

Δίστασα μια στιγμή
να συγκεντρώσω όλα
τ' ανάρια του Ζορμπά
στη μνήμη μου.

Να τα διατυπώσω
με λόγια.

Αντιστάθηκα δυο μέρες,
τρεις μέρες, μια βδομάδα.

Και ξαφνικά, χωρίς καθόλου να το 'χα στο νου μου,
πήρα χαρτί κι άρχισα να γράφω το συναζάρι
ετούτο του Ζορμπά.

Ας του δώσουμε λοιπόν το αίμα μας να ζωντανέψει.
Ας κάμουμε ό,τι μπορούμε να ζήσει λίγο ακόμα
ο εξαίσιος αυτός φαγάς, πιστής, δουλευταράς,
γυναϊκάς κι αλήτης.

Η πιο πλατιά ψυχή, το πιο σίγουρο σώμα,
η πιο λεύτερη κραυγή που γνώρισα
στη ζωή μου.

ΖΟΡΜΠΑΣ

Πράσινη πέτρα ωραιότετη

1. ΜΑΝΤΑΜ ΟΡΤΑΝΣ

Απομεσήμερο φτάσαμε
στο ακρογιάλι μας.

Άσπρη φιλοκοσκινισμένη αμμούδα.

Πέρα, κατά νότου, στραφτάλιζε
η θάλασσα, έφτανε ως την
Μπαρμπαριά, μούγκριζε, χιμούσε
κι έτρωγε τη γης.

Άνεμος αποβροχάρης φυσούσε, αναφούφουδα σύννεφα
περνούσαν με βιάση θαμπώνοντας τη γης.

Η Κρήτη, μουρμούριζα, η Κρήτη...
κι η καρδιά μου αναπετάριζε.

Η άγια μοναξιά απλώθηκε μπροστά μας,
φαρμακερή, μαυλιστική.

Πότε λοιπόν, επιτέλους,
θα τραβηχτώ στην ερημιά
με μόνη την άχια θεβαιότητα πως
όλα είναι όνειρο;

Το βουδικό τραγούδι σηκώθηκε
απ' το χώμα και τύλιξε
το σπλάχνο μου.

Πότε, χωρίς επιθυμίες,
λεύτερος, άφοβος, όλο χαρά...

Πότε;

Πότε;

ΝΑ!

Έδειξα πέρα για να σκεπάσω
τη συγκίνησή μου.

ΝΑ Ο
ΛΙΓΝΙΤΗΣ!

Σ' ένα χαμηλό βουναλάκι, άδεντρο, που έμοιαζε με αναγερτό πρόσωπο γυναίκας, περνούσαν καστανόμαυρες οι φλέβες του ορυχείου.

ΑΛΛΗ ΩΡΑ,
ΑΦΕΝΤΙΚΟ.

ΝΑ ΣΤΑΘΕΙ
ΠΡΩΤΑ Η ΓΗ.

ΚΟΥΝΙΕΤΑΙ ΑΚΟΜΑ,
ΝΑ ΠΑΡΕΙ
Ο ΔΙΑΒΟΛΟΣ.

ΚΟΥΝΙΕΤΑΙ
Η ΑΤΙΜΗ, ΣΑΝ
ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΑ.

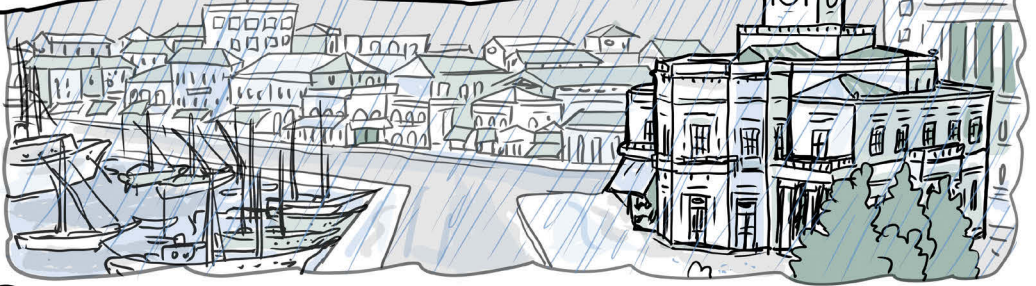
ΠΑΜΕ ΓΡΗΓΟΡΑ
ΣΤΟ ΧΩΡΙΟ.

Τον Ζορμπά τον
πρωτογνώρισα στον
Πειραιά.

Είχα κατέβει στο
λιμάνι να πάρω
το βαπόρι για
την Κρήτη.

Κόντευε να ξημερώσει. Έβρεχε. Φυσούσε δυνατή σοροκάδα κι έφταναν οι πιτσιλιές της θάλασσας στο μικρό καφενεδάκι.

Είχα νοικιάσει σ' αυτό το ακρογιάλι στο Λιβυκό πέλαγο ένα παρατημένο ορυχείο λιγνίτη,

και κατέβαινα τώρα να ζήσω με απλούς ανθρώπους, μακριά από τη συνομοταξία των χαρτοπονητικών.

Καθόμουν σε μια γωνία, κρύωνα, παράγγειλα και δεύτερο φασκόμηλο όταν στράφηκα απότομα κατά την τζαμόπορτα.

Εξηνταπεντάρης, ξερακιανός, είχε κολλήσει το μούτρο του στο τζάμι και με κοιτούσε.

Ευτύς ως έσμιζαν οι ματιές μας,
θαρρείς και βεβαιώθηκε πως
εγώ ήμουν αυτός που ζητούσε.

Πέρασε ανάμεσα από τα τραπέζια κι ήρθε
και στάθηκε από πάνω μου.

ΤΑΞΙΔΙ;

Ταξίδι; με ρώτησε.

ΓΙΑ ΠΟΥ
ΜΕ ΤΟ ΚΑΛΟ;

ΓΙΑ ΤΗΝ
ΚΡΗΤΗ.

ΓΙΑΤΙ
ΡΩΤΑΣ;

Σήκωσε τους ώμους.

ΓΙΑΤΙ!
ΓΙΑΤΙ!

ΔΕΝ ΜΠΟΡΕΙ
ΤΕΛΟΣ ΠΑΝΤΩΝ
Ο ΑΝΘΡΩΠΟΣ ΝΑ
ΚΑΜΕΙ ΚΑΤΙ
ΧΩΡΙΣ ΓΙΑΤΙ;

Δεν θα 'ταν άσχημο,
συλλογίστηκα.

Σούπες, γέλια, κουβέντες...
Φαίνονται πολυταξιδεμένος, Σεβάχ
Θαλασσινός. Μου άρεσε.

ο Ζορμπάς στραβοπατούσε
ακόμα ζαλισμένος απ' το καράβι.

ΝΑ ΚΑΝΟΥΜΕ
ΤΟΥΣ ΣΟΒΑΡΟΥΣ
ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΕΣ
ΣΤΟ ΧΩΡΙΟ.

ΕΓΩ ΤΟ
ΑΦΕΝΤΙΚΟ, ΕΣΥ
Ο ΑΡΧΙΕΡΓΑΤΗΣ.

ΑΝ ΕΧΕΙ ΕΔΩ ΚΑΜΙΑ
ΧΗΡΑ, ΑΦΕΝΤΙΚΟ, ΜΗ ΦΟΒΑΣΑΙ.
ΑΝ ΟΜΩΣ ΔΕΝ ΕΧΕΙ...

Σκυλιά άρχισαν να
γαβγίζουν. Τα κοκόρια
διαλαλούσαν την
αλλαζοκαιριά.

Στο απογύρισμα
του λόφου ο αγέρας
μύρισε τσίπουρο.

Στην πλατεία του χωριού ρωτήσαμε
για να περάσουμε κάπου το βράδυ.

ΝΑ ΠΑΤΕ
ΣΤΗΣ ΜΑΝΤΑΜ
ΟΡΤΑΝΣ.

ΦΡΑΝΤΣΕΖΑ;

ΑΠ' ΤΟΥ ΔΙΑΒΟΛΟΥ
ΤΗ ΜΑΝΑ.

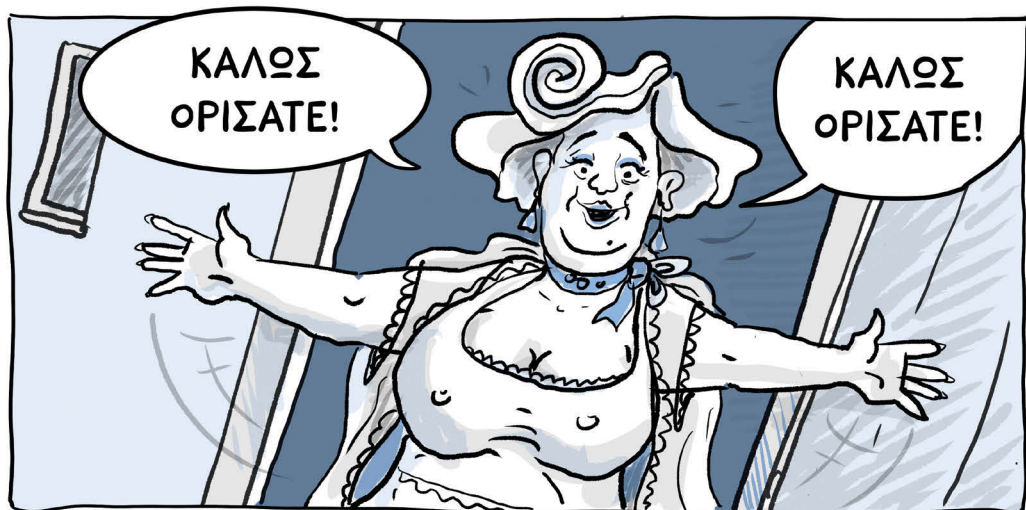
ΠΗΔΕΞΕ ΠΟΛΛΑ ΠΑΛΟΥΚΙΑ
ΚΑΙ ΤΩΡΑ ΠΟΥ ΓΕΡΑΣΕ,
ΑΝΟΙΞΕ ΕΔΩ ΤΟ ΧΑΝΙ.

ΧΗΡΑ;

ΠΟΣΕΣ ΤΡΙΧΕΣ
ΕΙΝΑΙ ΕΤΟΥΤΕΣ,
ΚΟΥΜΠΑΡΕ;

Ε, ΑΠΟ ΤΟΣΟΥΣ ΑΝΤΡΕΣ
ΕΙΝΑΙ ΚΑΙ ΤΟΥΤΗ ΧΗΡΑ.

Η «Τρικυμία» να πούμε.

Είχαμε ξεμπαρκάρι εμείς
από το φανταστικό ναυάγιο.

Ντεν
έκει!

Έκει!

Η ορτάνς, η
βασίλισσα του
νησιού, είχε
ξεπέσει στην
αμμούδα τούτη.

Πίσω της
ο Κάλιμπαν
ο λαός.

ΠΗΔΩΞΕ
ΠΟΛΛΑ
ΠΑΛΟΥΚΙΑ!

ΑΠ' ΤΟΥ
ΔΙΑΘΛΟΥ
ΤΗ ΜΑΝΑ.

Την κοίταζε
με περιφρόνηση
και καμάρι.

ο Ζορμπάς, ο μεταμφιεσμένος
πρίγκιπας, κοίταζε με βουλιμία τα
κουνιστά καπούλια της μαντάμας.

ΚΙ ΕΓΩ ΤΑΧΑ ΠΟΙΟΣ ΝΑ 'ΜΑΙ;
Ο ΠΡΟΣΠΕΡΟ ΠΟΥ ΒΑΣΤΑ
ΤΟ ΜΑΓΙΚΟ
ΡΑΒΔΙ;

ΜΩΡΕ ΓΙΑ
ΚΟΙΤΑ ΤΗ!

ΠΛΑΦ!
ΠΛΑΦ!

ΣΑΝ ΠΑΠΙΑ
ΠΕΡΠΑΤΑ Η
ΑΦΙΛΟΤΙΜΗ!

ο ΣΑΙΞΠΗΡΟΣ ο ΙΔΙΟΣ
ΠΟΥ ΚΡΑΤΑ ΤΗΝ ΠΕΝΑ ΚΑΙ ΜΕ
ΤΟΝ ΑΡΙΕΛ, ΤΗ ΓΡΑΦΗ, ΜΟΙΡΑΖΕΙ
ΡΟΛΟΥΣ ΣΤΟ ΕΡΗΜΟ ΑΚΡΟΓΙΑΛΙ;

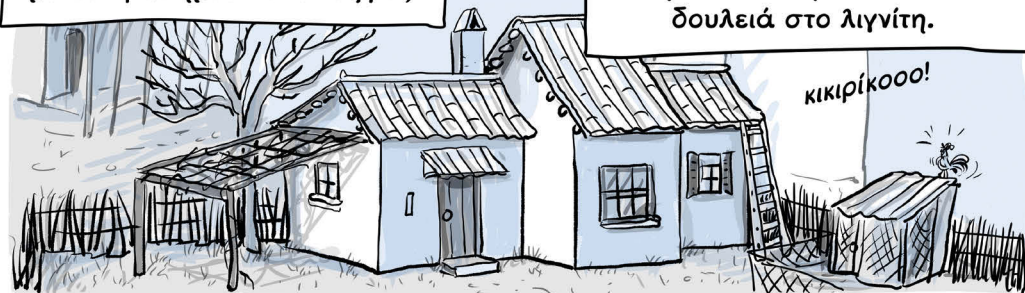

Στρώθηκαν τα κρεβάτια.

Πέσαμε και
κοιμηθήκαμε
μονορούφι.

Δεν θυμάμαι τι όνειρο είδα,
μα το πρωί ήμουν ανάλαφρος.

Ήταν Κυριακή. Οι εργάτες
θα έρχονταν αύριο να πιάσουν
δουλειά στο λιγνίτη.

ΚΙΚΙΡΙΚΟΟΟ!

**Η ΚΟΤΑ ΕΒΡΑΣΕ,
ΑΦΕΝΤΙΚΟΟΟ!**

Το μεσημέρι, γυρίζοντας
από μια βόλτα στο γιάλό,
ο Ζορμπάς είχε στρώσει
το τραπέζι κάτω απ' τη
μαδημένη κληματαριά.

ΘΑ ΄ΓΙΝΕ
ΛΙΩΜΑ Η
ΚΑΚΟΜΟΙΡΑ.

ΚΑΝΑΒΑΡΟ!
ΚΑΝΑΒΑΡΟ!

Έκοψε ψωμί, έφερε κρασί,
έβαλε τα κουταλοπίρουνα.

Τρία σερβίτσια!

